

IZBOR IZ AKTIVNOSTI ZAVODA U 2024. GODINI

Priredila: Amra VEHABOVIĆ, prof.

U Zavodu upriličen edukativni program, „*Naši spomenici – naša domovina*“

Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona je u saradnji sa Odsjekom za historiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Tuzli u srijedu 28. februara 2024. godine organizovao edukativni program pod nazivom „*Naši spomenici – naša domovina*“.

Dr. sc. Semir Hadžimusić se obratio učenicima i gostima te u svom izlaganju potcrtao značaj izučavanja historijske nauke i očuvanja kulturne baštine. Nakon toga i studenti sa Odsjeka za historiju Damir Grabovac, Rijad Šečić i Vildana Pavitinović su prezentirali svoje radove, govorili su o historijskom kontinuitetu elemenata državnosti i putu ka nezavisnosti. Poslije toga je mr. Merima Hajdarbegović, stručna saradnica Zavoda kroz

multimedijalnu prezentaciju predstavila rad Zavoda na zaštiti nekropola sa stećcima širom Tuzlanskog kantona.

Prisutni učenici Srednje Građevinsko-geodetske škole i gimnazije „Meša Selimović“ Tuzla, kao i drugi posjetioци, imali su priliku pogledati i izložbu, pod nazivom: *„Stećci na području Tuzlanskog kantona“*. Pred kraj samog programa, prisutnima se obratio direktor Zavoda Mensur Smajlović, koji se zahvalio posjetiocima i uputio čestitku povodom tada nastupajućeg praznika.

Organizovana radionica sa Udruženjem građana „Hrabro srce“

Udruženje građana „Hrabro srce“ organizovalo je radionicu u saradnji sa našom ustanovom 6. augusta 2024. godine na gradskom trgu. S obzirom da je tema radionice bila: *„Kulturna baština Tuzlanskog kantona“* naša stručna saradnica Merima Hajdarbegović održala je edukativno predavanje. Kroz panoe i izložbu odabranih kulturnih dobara istakla je značaj i vrijednost kulturne baštine na našem kantonu.

Ispred udruženja građana „Hrabro srce“ prisutnima se obratila Zumra Bečić, ističući važnost ovakvih projekata za njihovu ustanovu i govoreći o radu i djelovanju udruženja. Radionicu je posjetio i gradonačelnik grada Tuzle Zijad Lugavić, koji je pružio svoju podršku udruženju i zahvalio im se na organizovanoj radionici. Posle toga prisutne je pozdrvaio i direktor Zavoda za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona Mensur Smajlović i istakao važnost ovakvih projekata i međusobne saradnje između ustanova i udruženja. Nakon toga uslijedila je zabavna i edukativna radionica slikarskog umijeća na platnu sa članovima udruženja „Hrabro srce“. Učesnici su bili inspirisani kulturnim naslijeđem, pa su sa puno elana i želje svoje viđenje sa datih panoa prenijeli na papir. Vladala je prijatna i stvaralačka atmosfera i drago nam je da smo kao ustanova bili dio njihovog projekta. Ovom prilikom smo se zahvalili udruženju „Hrabro srce“ i istakli radovanje nekoj novoj saradnji u budućem periodu.

Okrugli sto pod nazivom: *“Dr. Adolf Hempt-naučnik i vizionar, baština koja povezuje Lukavac i Novi Sad”*

Dana, 8. maja 2024. godine u okviru programa 22. Lukavačkog sajma turizma i ekologije „List“ održan je Okrugli sto pod nazivom „Dr. Adolf Hempt - naučnik i vizionar, baština koja povezuje Lukavac i Novi Sad“. Učešće na ovom Okruglom stolu uzeli su: akademik Vladimir Jokanović, prof. dr. Dušan Lalošević, Medicinski fakultet u Novom Sadu, doc. dr. Semir Hadžimusić, Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona, prof. dr. Edin Delić, gradonačelnik Lukavca i prof. dr. Haris Huseinagić. Gost Okruglog stola je bio i akademik Husref Tahirović.

Dr. Adolf Hempt je utemeljio javnu zdravstvenu službu na području općine Lukavac i bio inicijator za otvaranje Pasterovog zavoda za Bosnu i Hercegovinu. Sjedište zavoda je trebala biti današnja Vila Solvay. Pasterov zavod dr. Hempt će otvoriti po odlasku iz Lukavca u rodni Novi Sad 1921. godine. Doktor Hempt je modificirao pasterovu vakcinu protiv bjesnila, te je ista doživjela industrijsku proizvodnju, a dr. Hempt time stekao svjetsku slavu.

Poslije završetka Okruglog stola upriličeno je otkrivanje spomen ploče dr. Adolfa Hempta na Vili Solvay, rad akademika Vladimira Jokanovića iz Novog Sada i obilazak obnovljenja grobnice njegovih roditelja, Adolfa Hempta seniora i Marije Hempt, rođene Tevely.

Nosioc organizacije ovog značajnog događaja za baštinu i historiju Lukavca i Bosne i Hercegovine je bila Komisija za zaštitu, obnovu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Grada Lukavac uz podršku gradske uprave Lukavac. Partner kompletnog projekta bio je Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona.

Početak rada na revitalizaciji Starog grada Teočak

Dana 29. 8. 2024. godine potpisan je Ugovor o izvođenju radova na projektu pod nazivom: „Revitalizacija historijskog područja Stara tvrđava Teočak I faza“. Ugovor su potpisali direktor Zavoda za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog područja Tuzlanskog kantona Mensur Smajlović i direktor firme Zimex doo Živinice, Eldar Aličić. Ovaj projekat je jako

značajan jer je riječ o zaštiti i obnovi jedne od nekolicine utvrda koja datira iz srednjeg vijeka.

U početnoj fazi će se realizirati konzervatorsko-restauratorski, sanacioni i arheološki radovi na ulaznom dijelu stare utvrde u Teočaku, kao i južnoj kuli. Vrijednost prve faze radova iznosi 99,432,45 KM sa PDV-om. Planirani radovi bi trebali biti realizirani do kraja decembra naredne godine.

U pisanim izvorima prvi put se spominje Stari grad Teočak 1432. godine. Važnu ulogu u dalekoj prošlosti je imala utvrda u Teočaku, zahvaljujući svom strateškom položaju na strmoj stijeni, na lijevoj obali rječice Tavnje. Nekada su tu vladali: bosanski, ugarski i osmanski vladari. Također je bitno spomenuti da se ispod utvrde nalazi Fethija džamija sa starim nišanima iz 16. stoljeća.

Ministri Vlade TK posjetili Stari grad Teočak

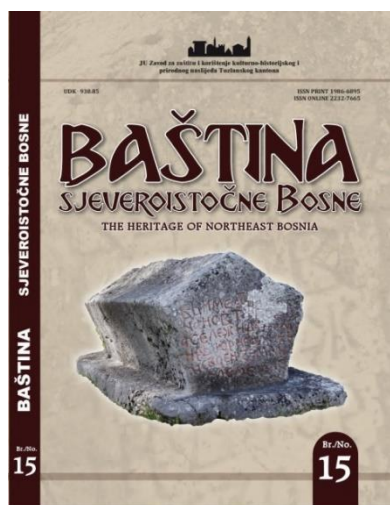
Dana 8. 11. 2024. godine okončana je prva faza arheoloških istraživanja Starog grada Teoćaka i tom prilikom lokalitet su posjetili ministar finansija TK Suad Mustajbašić, te ministar kulture, sporta i mladih TK Damir Gazdić u pratnji direktora Zavoda za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona Mensura Smajlovića. Prema riječima našeg stručnog saradnika za arheološko naslijeđe, Merime Hajdarbegović MA, arheološka istraživanja trajala su ukupno dvadeset dana, a istraživanja je vodio doc.dr. Edin Bujak sa Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu. Ostatak tima činili su arheolozi: prof. dr. Adnan Busuladžić, i mr. Dina Vajzović- Balihodžić, također sa odsjeka za arheologiju, te dr. Dženan Brigić, viši kustos arheolog iz Muzeja Istočne Bosne u Tuzli, kao i arheolog iz naše ustanove, Merima Hajdarbegović, MA. Ista su vršena na ulaznom dijelu utvrde, u sklopu projekta „*Revitalizacija historijskog područja Stara tvrđava Teočak – I faza*“. Riječ je o značajnom projektu istraživanja i zaštite ovog kulturno-historijskog dobra koji je pokrenut od strane Zavoda za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona, a finansijski podržan od strane Vlade Tuzlanskog kantona.

Pored arheoloških istraživanja, u I fazi je predviđena sanacija i konzervacija očuvanih zidova na ulaznom dijelu utvrde. Nakon što su upoznati

sa tokom radova, ministri su iskazali svoju podršku za nastavak radova na revitalizaciji Starog grada Teočaka, te planiranje narednih faza.

Obavljena arheološka istraživanja predstavljaju prva istraživanja ove vrste na lokalitetu. Imaju za cilj utvrditi gabarite i oblik utvrde, te kroz analizu otkrivenog pokretnog materijala, ustanoviti različite historijske etape u kojima je utvrda korištena. Tokom istraživanja pronađeno je mnoštvo fragmenata keramičkog posuđa, željeznih predmeta, te desetak kamenih kugli različitih dimenzija korištenih u bitkama. Nakon arheoloških istraživanja slijedi predviđena sanacija i konzervacija zidova.

Održana promocija časopisa Baština sjeveroistočne Bosne broj 15

Povodom 25. novembra - Dana državnosti Bosne i Hercegovine, održana je promocija časopisa Baština sjeveroistočne Bosne broj 15, u četvrtak 21. novembra 2024. godine u Sali za promocije Narodne i univerzitetske biblioteke Derviš Sušić sa početkom u 14 sati. Organizatori promocije su Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona i Narodna i univerzitetska biblioteka Derviš Sušić Tuzla.

Promotori časopisa su bili mr. sc. Rusmir Djedović, mr. sc Kemal Nurkić i dr. sc. Semir Hažimusić, glavni i odgovorni urednik.

Moderator promocije je bila Amra Vehabović, prof. i tehnički urednik časopisa.

Na početku promocije prisutnim gostima su se obratili direktor Zavoda za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona Mensur Smajlović i direktorica Narodne i univerzitetske biblioteke Derviš Sušić, Sanja Dukić.

Promotori su govorili o časopisu, i između ostalog kazano je da časopis Baština sjeveroistočne Bosne 15 sadrži 19 radova od 25 autora i koautora koji pišu ukupno na 370 stranica. Najviše radova se nalazi u rubrikama Historija i Naslijeđe/baština. U fokusu je lokalna historija, a obrađene su teme iz prošlosti čak 11 bosanskohercegovačkih naselja.

Rubrike koje se nalaze u časopisu su: Historija, Naslijeđe/baština, Zavičaj, Porodice i likovi zavičaja, Prirodno naslijeđe, Aktivnosti zavoda i Prikazi knjiga.

Časopis Baština sjeveroistočne Bosne je časopis za baštinu, kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe i dio je naučno-istraživačke i izdavačke djelatnosti Zavoda za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona već punih petnaest godina.

Čišćenje i sanacija nekropole „Bare“ u Nahviocima, općina Čelić

Dana 02.11.2024. izvršeni su radovi na čišćenju i sanaciji nekropole „Bare“ u Nahviocima, općina Čelić. Prema riječima naše stručne saradnice, Merime Hajdarbegović nekropola „Bare“ u Nahviocima evidentirana je još 1990. godine u „*Elaboratu kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe opštine Lopare*“ prilikom čega je navedeno da su se na nekropoli nalazila dva stećka sljemenjaka. Nekropola se nalazi pored ceste, na lijevoj strani puta koji vodi iz Šibošnice za Pipere. Stručna ekipa Zavoda za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa TK je nakon terenskog obilaska lokaliteta utvrdila da je nekropola zapuštena, znatno obrasla niskim i visokim rastinjem, te da joj je neophodna hitna sanacija. Na lokalitetu je konstatovan jedan utonuli

narušavalo izgled nekropole.

stećak oblika sljemenjak sa postoljem. Riječ je o najvećem stećku na području općine Čelić, dimenzija 159x84x55 cm, koji je bio prevrnut i obrastao mahovinom. Par metara od ovog stećka nalazio se rov koji je ostao iz perioda odbrambeno-oslobodilačkog rata (1992-1995) što je dodatno

Nakon sprovođenja pravne procedure stavljanja nekropole pod prethodnu zaštitu Tuzlanskog kantona, tokom novembra mjeseca uslijedili su radovi na njenom čišćenju i sanaciji koji su uključivali sljedeće: čišćenje samonikle vegetacije, zatrpavanje rova preostalog iz posljednjeg rata (1992-1995), uređenje lokaliteta, otkopavanje oko i ispravljanje stećka sljemenjaka, uređenje parking prostora na 30-ak m od nekropole nasipanjem tucanika uz prethodnu pripremu. Prilikom čišćenja i uređenja lokaliteta, pronađena su još dva stećka od kojih je jedan sanduk sa postoljem i treći sanduk bez postolja. Svi stećci su otkopani i ispravljeni bez pomjeranja sa njihove izvorne lokacije. Nakon terenskih aktivnosti, u decembru mjesecu izrađen je i „*Glavni projekat uređenja nekropole Bare, Nahvioci, općina Čelić*“ kojim su predviđeni radovi na uređenju pristupne staze ka i na nekropoli, uređenja parkinga 30-ak m od nekropole, postavljanje rasvjete, klupa, te informacione table. Ovom prilikom se zahvaljujemo Omladinskoj organizaciji Zambak, Donji Nahvioci, općina Čelić na pomoći u terenskim i drugim aktivnostima po pitanju sanacije ove nekropole, te brojnim inicijativama koje tretiraju očuvanje i promociju kulturno-historijskog naslijeđa njihovog matičnog kraja.

Posjeta učenika Savremene –umjetničke škole Tuzla

Dana 28. 11 2024. godine u četvrtak, našu ustanovu je posjetila grupa učenika Savremene-umjetničke škole Tuzla u pratnji Erne Ćosićkić , profesorice predmeta sociologija i kultura religije. Učenici su pokazali interesovanje i radoznalost prema našoj ustanovi, interesirajući se za literaturu uz veliku želju prema znanju i otkrivanju nekih njima novih podataka iz historije i kulturnog naslijeđa.

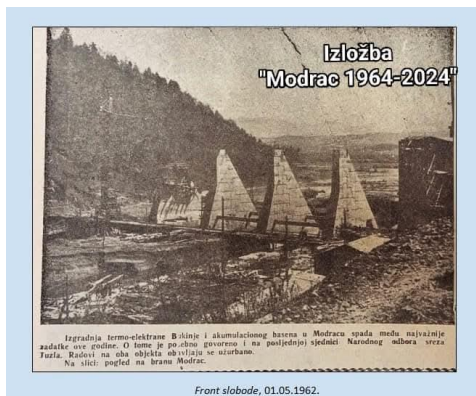
Učenike su dočekali naši stručni saradnici: Amra Vehabović, Semir Hadžimusić i Kemal Nurkić, koji su obavili edukativan razgovor sa učenicima i profesoricom i odgovarali na njihova pitanja uz jedan poučan dijalog.

Učenicima su date upute i smjernice za istraživački rad kojim se bave i koji je predmet njihovog istraživanja, te im je omogućen pristup bibliotečkoj i dokumentacionoj građi Zavoda, što će im itekako koristiti u istraživačkoj i projektnoj nastavi.

Poželjeli smo im puno uspjeha u njihovom daljem kreativnom učenju i djelovanju, kao i njihovoj profesorici mnogo uspjeha u budućem radu i djelovanju i dogovorili saradnju i za neke buduće projekte.

U Lukavcu upriličena manifestacija i izložba “Modrac 1964-2024”

U Centru za kulturu Lukavac, u utorak 10. decembra 2024. godine održana je manifestacija i predstavljena dokumentarna izložba pod nazivom „Modrac 1964-2024“ autora mr. sc. Kasima Memića, muzejskog savjetnika iz Muzeja istočne Bosne i dr. sc. Semira Hadžimusića iz Zavoda za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona.

Prisutni su imali priliku pogledati članke iz historijske štampe na dvadeset panoa, a koji govore o toku izgradnje hidroakumulacije jezera Modrac, te o velikom značaju ovog projekta za razvoj privrede tuzlanskog industrijskog bazena. Na osnovu predstavljene dokumentacione građe moguće je sagledati uticaj novog jezera na novu svakodnevnicu stanovništva, koje rad na svojim potopljenim plodnim oranicama postepeno zamjenjuje radom u fabrikama, a umjesto prevoza zaprežnim vozilima i autobusom u početku biva prinuđeno na prijevoz brodom.

Ova izložba govori i o prvim ribarima na Modracu, o počecima turizma, ali i velikoj turističkoj priči u koju je zaplovio Modrac na samom kraju 20. stoljeća. Ipak, akcenat se stavlja na ekološku priču, tako su brojni gosti iz političkog života grada Lukavac i Tuzlanskog kantona u svojim obraćanjima ukazali na ovu problematiku i potrebu aktivnog angažmana vlasti, kao i svih građana za rješavanje ovog problema.

Novo izdavaštva – *Hronika velike tuzlanske ljubavi*

Iz štampe je izašla nova knjiga tuzlanskog autora Muhameda Katanića pod nazivom *Hronika velike tuzlanske ljubavi*, čiji je izdavač Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona. Recenziju potpisuju: dr. sc. Izet Šabotić, književnik Salih Strašević i Ljubica Hodžić. Urednik je Salih Strašević. Knjiga je napisana na 238 stranica i u njoj su poglavlja podijeljena na četiri dijela i to: prvi dio, *Tuzla i okolina kroz stoljeća*, drugi dio, *Ajka Kurtalić u pjesmi*, treći dio, *Ajka Kurtalić u legendi*, i u četvrtom dijelu se nalaze *Prilozi*.

U središtu ove knjige je ljubavni trougao, kojeg sačinjavaju glavni junaci: Ajka, Mujo i Bekto.

Knjiga je napisana prema istinitom događaju do čijih je saznanja došao autor kroz dugogodišnje istraživanje. Autor je ljubav prema rodnom Mejdanu protkao kroz kompletno svoje dosadašnje pisanje, pa tako i u pisanju ove hronologije. Iz ove knjige progovara čovjek Mejdana, čovjek koji voli mjesto u kojem živi, sredinu u kojoj se nalazi i koji je mnogo izučavao o Mejdanu i ljudima koji tu žive, a sve je to predstavljeno u knjizi „*Hronika velike tuzlanske ljubavi*“. Za razliku od dosadašnjih svojih pisanja, ovdje je autor otišao korak dalje, pa je pored Mejdana, geografskog položaja, historijata i ljudi koji žive u njemu, u centar dešavanja stavio tri porodice: Kurtalić, Mulajašarević i Begtašagić. U centru pažnje ove knjige je svakako Ajka Kurtalić, koja je opisana na jedan poseban i bajkovit način i prikazana kao najljepša i najbogatija djevojka Mejdana tog vremena, čuvena zbog ljepote i gizdavosti, a koja je i pored svih tih opisa „hrabra“ jer je izašla iz strogih okova stege i tradicije i izborila se za svoje mjesto pod nebom. Dvije poznate tuzlanske sevdalinke: „*Mujo Dogu po Mejdanu voda*“ i „*Mujo kuje konja po mjesecu*“ opjevane su prema Katanićevim riječima po uzoru na istinitu priču između Ajke i Muje, te je autor i kroz poznate stihove interpretirao i pojasnio na osnovu kojih događaja i kojih junaka su ove sevdalinke nastale. Nastanak sevdalinke veže se za 1872. godinu i prema riječima autora narodni pjesnik našao je inspiraciju u stvarnim, a ne u

izmišljenim događajima. Katanić je istakao sljedeće: „*Zadatak ovog rukopisa nije samo u tome da sačuva od zaborava i reafirmiše ovu antologijsku pjesmu već da joj otvori nove perspektive u cilju plasmana u različitim formama umjetničkog stvaralaštva (literatura, pozorište, opera i muzika)...*“ I mi zaista želimo da bude onako kako je autor zamislio, to jeste da ova knjiga bude dobra podloga za neko novo umjetničko stvaralaštvo. Zato svima toplo preporučujemo da pročitaju ovu hronologiju jer zaista se radi o jednom bogatom tekstu, koji pored historijata o Tuzli i Mejdanu daje jedan drugačiji, zanimljiviji tekst koji nikoga apsolutno neće ostaviti ravnodušnim.

Završena Prva faza projekta „Revitalizacija historijskog područja Stara tvrđava Teočak – I faza“

Krajem decembra 2024. godine završena je Prva faza projekta: „*Revitalizacija historijskog područja Stara tvrđava Teočak*“ koja je obuhvatala arheološke i konzervatorsko-restauratorske radove na ulaznoj prostoriji, te sanacione radove na južnoj kuli utvrde. Projekat je pokrenut i realizovan od strane JU Zavoda za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona, a za isti je finansijska sredstva u iznosu od 100.000 KM obezbijedila Vlada Tuzlanskog kantona. Izvođač radova bila je firma d.o.o. „Zimex“ Živinice. Ovaj izuzetno značajan projekat se planira realizirati u kontinuitetu od nekoliko godina s ciljem da se izvrši sistematično istraživanje i zaštita Starog grada Teočaka koji se od 2023. godine nalazi na Listi dobara pod prethodnom zaštitom Tuzlanskog kantona.

U prvom dijelu radova izvršena su arheološka istraživanja ulazne prostorije Starog grada Teočaka koja predstavljaju prva istraživanja ove vrste na lokalitetu. Vršena su dvadeset dana, a voditelj istih bio je doc.dr. Edin Bujak sa Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu. Arheološki tim činili su još i arheolozi: prof.dr Adnan Busuladžić (FFUNSA), Dina Vajzović-Balihodžić, MA (FFUNSA), dr. Dženan Brigić (Muzej istočne Bosne), te Merima Hajdarbegović, MA (JU Zavod KHPNTK). Tokom istraživanja otkriveni su zidovi i gabariti ulazne prostorije, a pronađeno je i mnoštvo pokretnih artefakata iz srednjovjekovnog i osmanskog perioda (keramika, kamene kugle, željezni predmeti).

Po završetku arheoloških istraživanja, pristupilo se konzervaciji i restauraciji očuvanih zidova ulazne prostorije. Zidovi su ozidani na tri strane i dovedeni na jednak nivo. Pri restauraciji korišten je autentični kamen sa lokaliteta, te krečni malter. Tokom radova izvršena je i sanacija južne kule koja

se nalazi u izuzetno ugroženom stanju. Kula je učvršćena čeličnom konstrukcijom koja je prefarbana. Pojedine šupljine u zidovima kule su popunjene odgovarajućom masom, te je izvršeno učvršćivanje pojedinačnog kamenja koje je stršilo i prijetilo da će se obrušiti.

U 2025. godini očekuje se realizacija Druge faze navedenog projekta koja će obuhvatati nastavak arheoloških i konzervatorsko-restauratorskih radova na utvrđi.

